

Otvorena znanost : načela i primjena

Poljak, Ljiljana

Educational content / Obrazovni sadržaj

Publication status / Verzija rada: **Accepted version / Završna verzija rukopisa prihvaćena za objavljivanje (postprint)**

Publication year / Godina izdavanja: **2021**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:138:910013>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-10-14**

Repository / Repozitorij:

[The University of Split Repository](#)

Otvorena znanost: načela i primjena

Filozofski fakultet u Splitu
30. lipnja 2021.

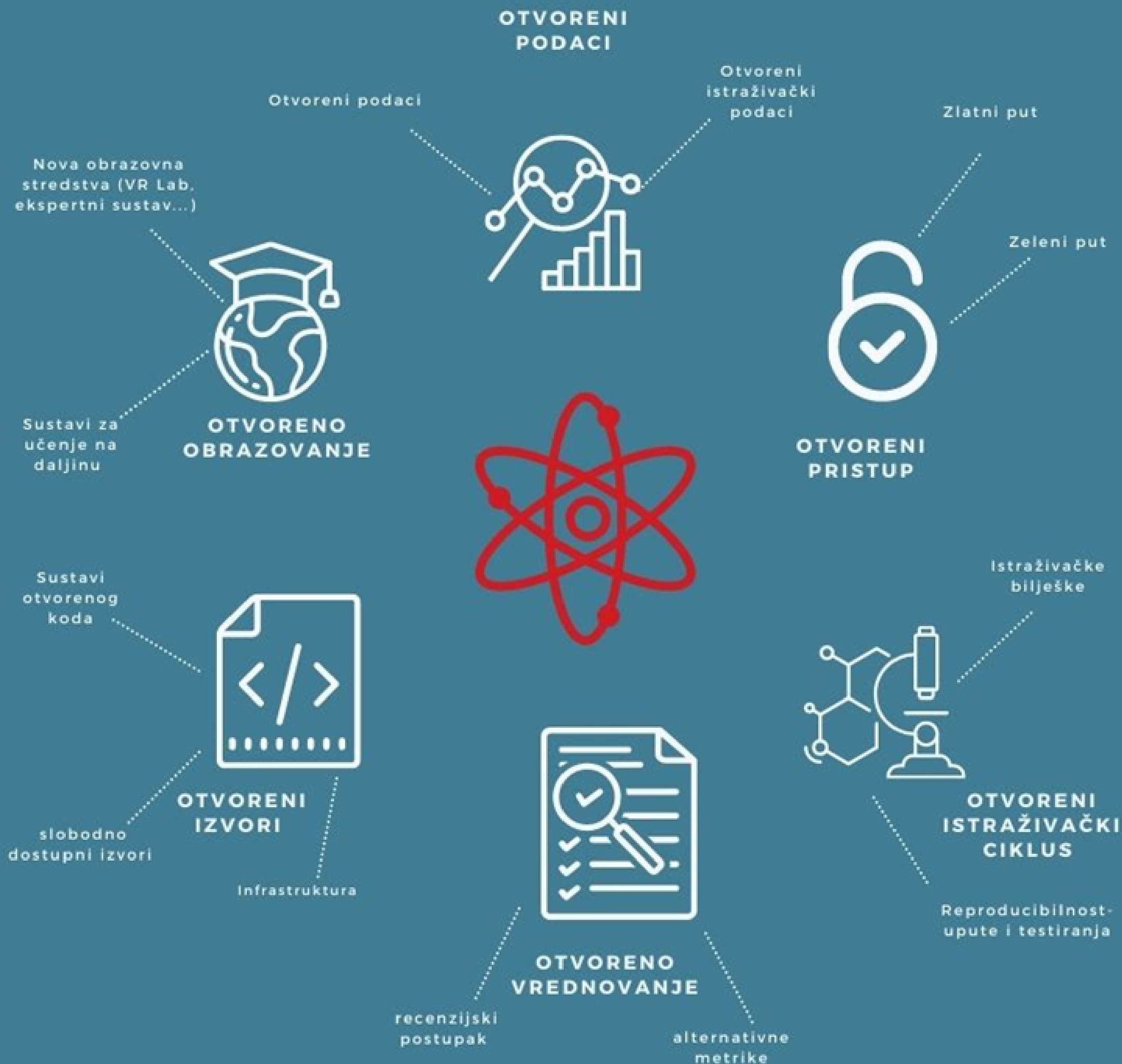

SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U SPLITU

Ljiljana Poljak
ljpoljak@svkst.hr

OTVORENA ZNANOST

transparentno i
otvoreno znanje
koje se dijeli i
razvija kroz
suradničke
mreže

Otvorena znanost?

- pomak od standardnih načina objavljivanja istraživačkih rezultata u znanstvenim publikacijama prema dijeljenju i korištenju dostupnog znanja u što ranijoj fazi istraživačkog procesa
- mijenja način provođenja znanstvenih istraživanja, pristupa i korištenja rezultata, a javljaju se novi načini znanstvene razmjene i suradnje
- otvara put za unaprijeđeno povezivanje interdisciplinarnih istraživanja, što je ključno za rješavanje složenih istraživačkih pitanja i društvenih izazova

„**Otvoreni pristup** je slobodan, besplatan i neometan mrežni pristup digitalnim znanstvenim informacijama koji omogućava čitanje, pohranjivanje, distribuciju, pretraživanje, dohvaćanje, indeskiranje i/ili drugo zakonito korištenje“

Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu, 2012.

Cilj politika otvorenog pristupa

"istraživačima i široj javnosti pružiti besplatan pristup stručno recenziranim znanstvenim publikacijama, istraživačkim podacima i drugim rezultatima istraživanja na otvoren i nediskriminirajući način, i to što je ranije moguće u postupku njihova širenja, te omogućiti uporabu i ponovnu uporabu rezultata znanstvenih istraživanja."

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2018/790 od 25. travnja 2018. o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju

Zašto?

- pridonosi se poboljšanju kvalitete
- smanjuje se potreba za nepotrebnim umnožavanjem istraživanja
- ubrzava znanstveni napredak
- pomaže u borbi protiv znanstvene prijevare
- pogoduje gospodarskom rastu i inovacijama

Kako regulirati otvoreni pristup

„Države članice trebale bi definirati i provesti jasne politike (iznesene u nacionalnim akcijskim planovima) za širenje i otvoreni pristup znanstvenim publikacijama koje proizlaze iz javno financiranog istraživanja. Tim politikama i akcijskim planovima trebalo bi utvrditi:

- konkretne ciljeve i pokazatelje za mjerenje napretka,
- planove provedbe, uključujući raspodjelu odgovornosti i odgovarajuće licenciranje,
- pripadajuće financijsko planiranje.”

PREPORUKA KOMISIJE (EU) 2018/790 od 25. travnja 2018. o pristupu znanstvenim informacijama i njihovu čuvanju

Politike otvorenog pristupa

Europska komisija:

Preporuka Komisije (EU) 2018/790 od 25. travnja 2018. o pristupu znanstvenim informacijama i njihovom čuvanju

European Cloud Initiative - Building a competitive data and knowledge economy in Europe

...

Hrvatska:

Hrvatska deklaracija o otvorenom pristupu, 2012.

Vrednovanje znanstveno-istraživačkog rada i promicanje otvorenog pristupa znanstvenim informacijama i istraživačkim podacima, 2015. [Rektorski zbor]

Lokalne (institucionalne) politike:

Odluka o obvezi pohrane znanstvenih, stručnih i popularnih radova u Repozitorij Instituta Ruđer Bošković - FULIR

Strategija Sveučilišta u Splitu 2021.-2025.

Vrste otvorenog pristupa

Zeleni put

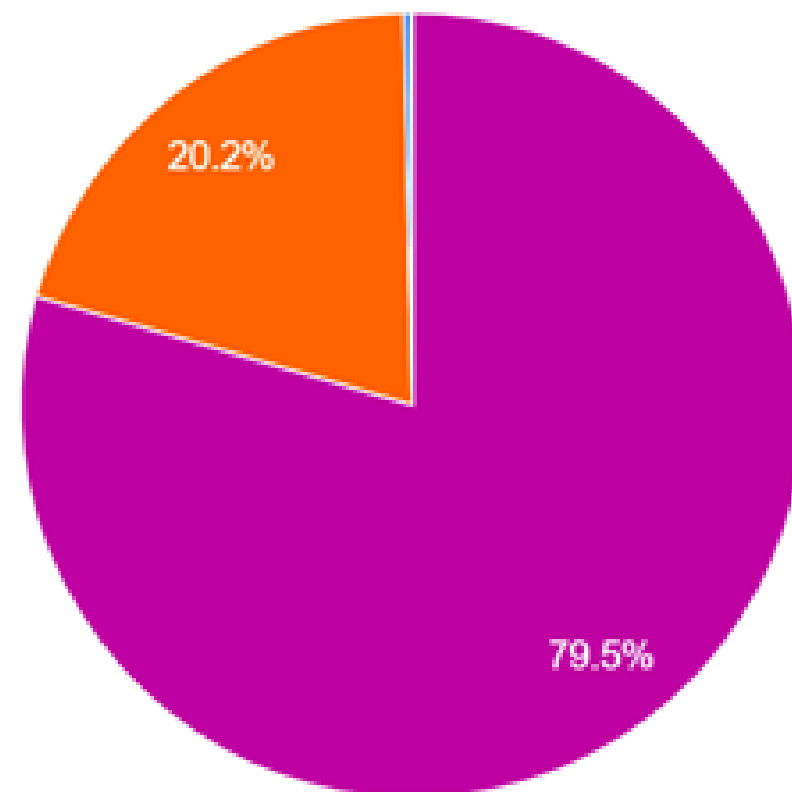
Rad objavljen u časopisu s pretplatom, a dopuštena verzija rada pohranjena u repozitorij (s odgodom)

Zlatni put

Plaćena objava rada (APC) u časopisu u otvorenom pristupu

Repozitorij FFST

■ Otvoreni pristup (399) ■ Embargo (6) ■ Ograničeni pristup (1572) ■ Zatvoreni pristup (1)

Vrsta pristupa:

Otvoreni pristup (399)

Ograničeni pristup (1572)

Embargo (6)

Zatvoreni pristup (1)

*Repozitorij UNIST:

Otvoreni pristup (7788) - 55%

Ograničeni pristup (4917) - 35%

Top Pogledanih Radova

- 2811 ŽIVOT I IDEJA BENJAMINA KALLAYA
- 1928 RAZLIKE FAŠIZMA I NACIZMA
- 1431 HENRIK VIII.
- 1422 Stavovi i promišljanja studenata Učiteljskog studija o obveznom cijepljenju
- 1372 Prehrambene navike studenata Učiteljskoga studija u Splitu
- 1212 POVEZANOST STILOVA RODITELJSTVA I SOCIO-EMOCIONALNOG RAZVOJA DJETETA
- 1158 AMERIKA ZA WILSONOVA PREDSEDNIŠTVA NA POČETKU 20. STOLJEĆA
- 1010 UTJECAJ TRAUMATSKIH ISKUSTAVA IZ RANOG DJETINJSTVA NA KOGNITIVNE I PONAŠAJNE RAZVOJNE ISHODE
- 1005 Augusteum Aenonae
- 866 Učenje matematike bez straha

Top Preuzimanja

- 2636 Hrvatska usmena književnost kaštelanskog kraja u etnološkom i antropološkom kontekstu
- 1907 Antroponimija Kaštela
- 1789 NEMATERIJALNA KULTURNA BAŠTINA U KAŠTELIMA I KAŠTELANSKOJ ZAGORI
- 1531 HRVATSKI KATOLIČKI BOŽIĆNI OBIČAJI U EUROPSKOM KONTEKSTU
- 1248 TRADICIJSKA PRIČE U ROMANU "NA DRINI ĆUPRIJA"
- 1141 Povijest Adventističke crkve u Hrvatskoj s posebnim osvrtom na Dalmaciju
- 1034 USMENE LIRSKE POVIJESNE PJESME
- 865 DEMONOLOŠKA BIĆA U HRVATSKOJ TRADICIJSKOJ KULTURI
- 682 HRVATSKI I SLOVENSKI STUDENTI U PRAGU KRAJEM 19. I POČETKOM 20. STOLJEĆA
- 682 Crteži i grafiti na katedralama u Šibeniku, Trogiru i Splitu

Vrsta rada:

Ocjenski rad (1896)

Rad u časopisu (30)

Rad u zborniku (24)

Disertacija (19)

Prilog (9)

Zašto samoarhivirati rad u repozitoriju?

Autor

veća vidljivost = veća citiranost
ubrzanje cjelokupnog znanstvenog ciklusa

Ustanova

okuplja znanstveni, obrazovni i stručni rad na jednom mjestu
i predstavlja ga akademskoj zajednici, financijerima i javnosti

Zajednica

upoznavanje i razumijevanje znanstvene zajednice - popularizacija znanosti
brži protok znanja između znanstvene zajednice i industrije - gospodarski razvoj

Može li rad biti objavljen u repozitoriju?

Ovisi o politici izdavača o samoarhiviranju i pohrani rada u otvorenom pristupu.

Sherpa Romeo

Verzije radova

Predrecenzijska verzija
eng. preprint / submitted version

Verzija prihvaćena za objavljivanje
engl. postprint / accepted manuscript

Objavljena verzija
engl. version of record – VoR /
published PDF

Primjeri

“
English Teaching
& Learning
”

“
Journal for Cultural
Research
”

“
Education Sciences
”

Istraživački podaci

svi prikupljeni, zabilježeni ili generirani podaci u svrhu analize kako bi se došlo do novih, originalnih rezultata istraživanja

Dijeljenje:

- pridonosi reproducibilnosti i transparentnosti znanstvenih istraživanja
- povećava utjecaj znanstveno-istraživačkoga rada i citiranost
- ispunjava zahtjeve financijera istraživanja
- omogućava njihovo korištenje u obrazovne svrhe za podučavanje studenata
- potiče napredak u znanosti, doprinosi bržoj primjeni znanosti u gospodarstvu te razvoju društva u cjelini

Obaveza upravljanja istraživačkim podacima ?

Horizon 2020 – Open Data Pilot

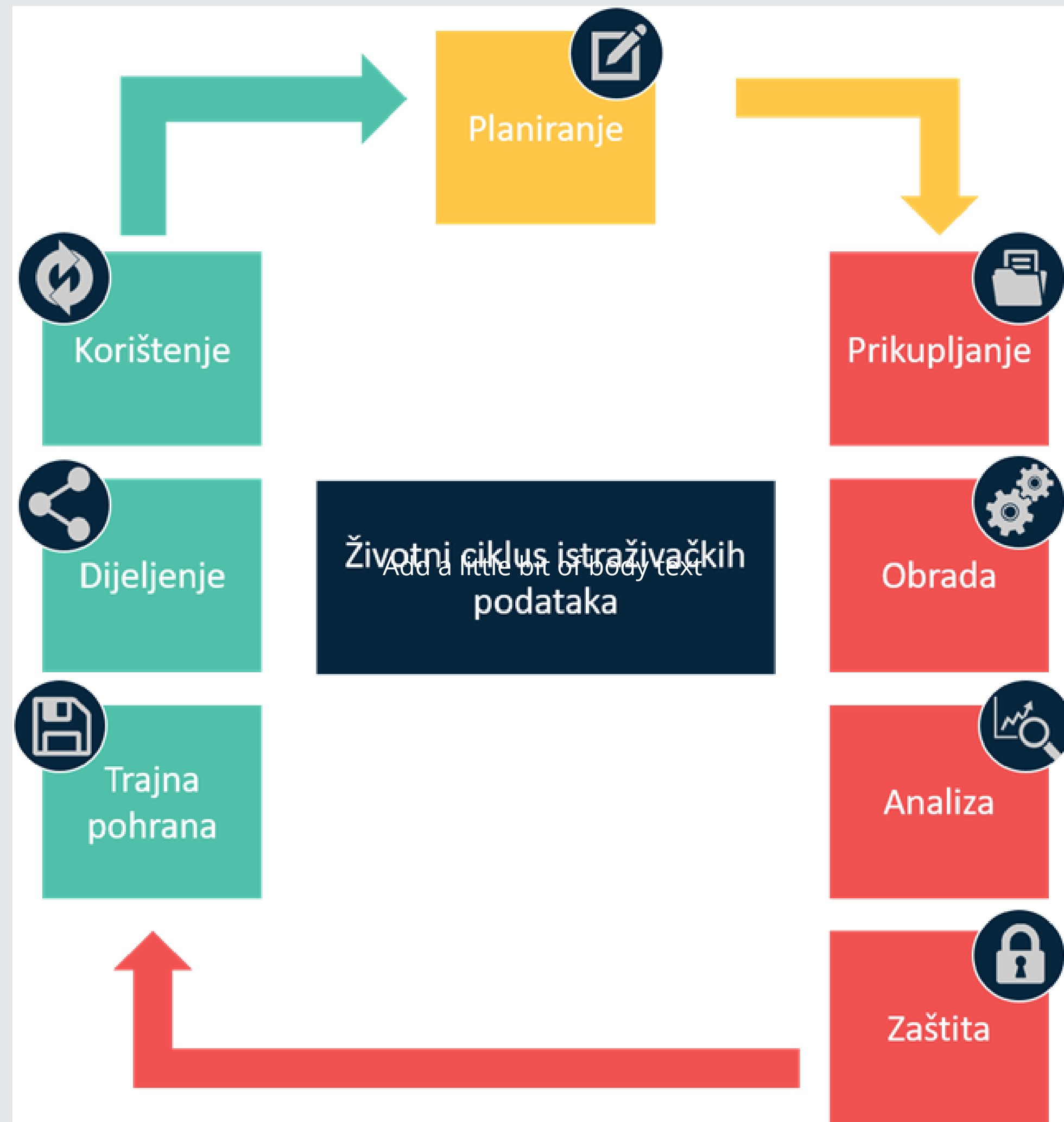
Deklaracija Sveučilišta u Rijeci: Europska otvorena znanost ; Deklaracija o primjeni načela otvorene znanosti na Sveučilištu u Zadru

Horizon Europe (2021.-2027.) – Open Science Practices

„Open Science: early knowledge and data sharing, and open collaboration“

Hrvatska zaklada za znanost- obvezan DMP kao dio projektne prijave od idućeg roka (studeni 2021.) za istraživačke i uspostavne istraživačke projekte

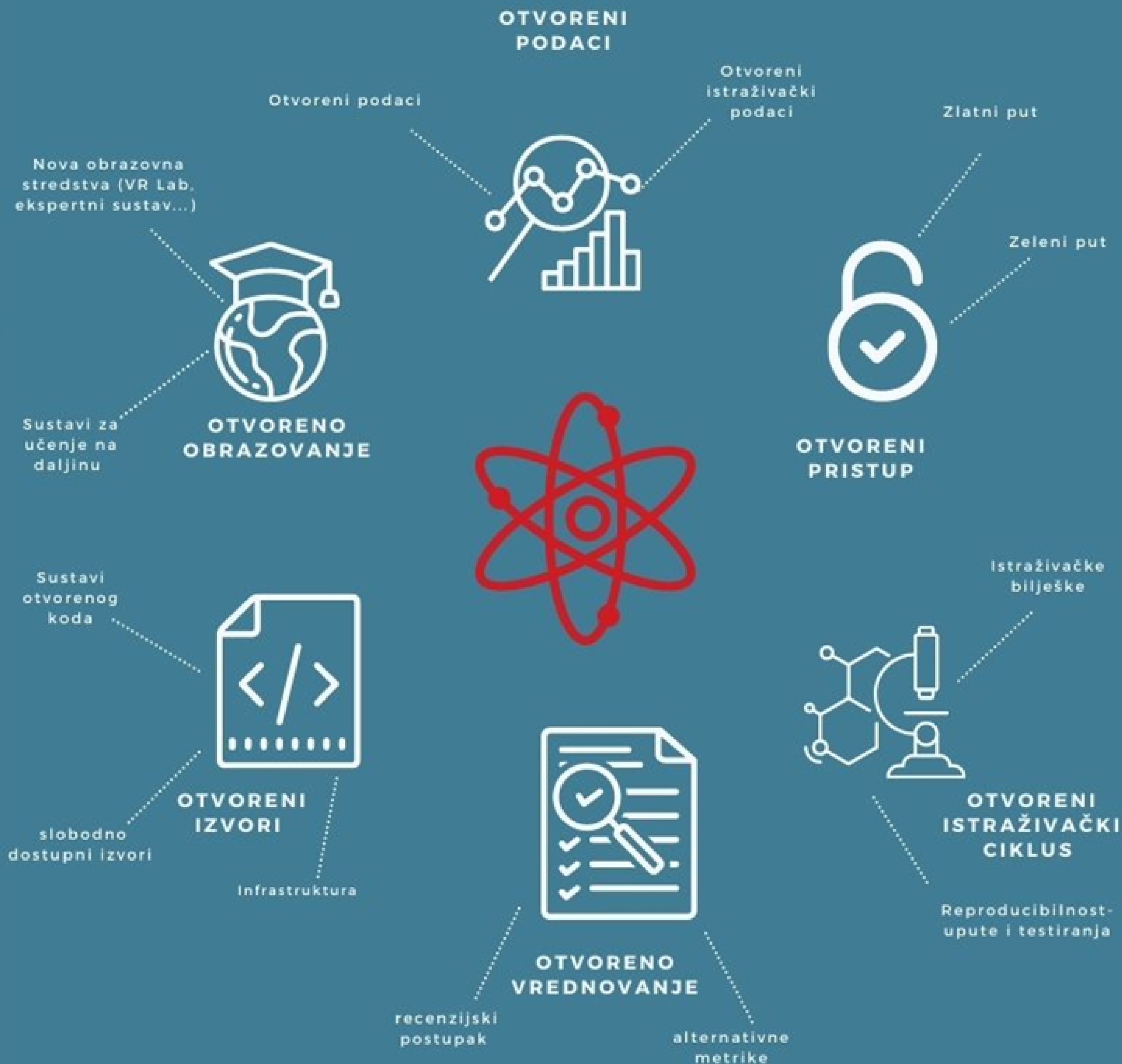
Posebni arhivi podataka za društvene i humanističke znanosti: Crossda, Cessda, Darjah...

Preuzeto iz: Istraživački podaci - što s njima? : priručnik o upravljanju istraživačkim podacima.

OTVORENA ZNANOST

transparentno i
otvoreno znanje
koje se dijeli i
razvija kroz
suradničke
mreže

Zahvaljujem na pažnji!

ljpoljak@svkst.hr
otvorenaznanost@svkst.hr
bibliometrija@svkst.hr